



Вищий навчальний заклад  
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»  
Юридичний факультет  
Кафедра теорії та історії держави і права

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Декан юридичного факультету



*С.В. Матвеев*  
С.В. Матвеев

**РОБОЧА ПРОГРАМА**

**ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА**

(назва навчальної дисципліни)

підготовки

другий (магістерський)

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

08 «Право»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності

081 «Право»

(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Право»


(найменування освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова навчальна дисципліна загальної підготовки

2019 рік

**ПОГОДЖЕНО:**


Гарант освітньої програми

  
(підпис) Є.О. Гіда  
(прізвище, ініціали)

**РЕКОМЕНДОВАНО:**

Кафедрою теорії та історії держави і права  
протокол № 1 від «05» вересня 2019 року

Завідувач кафедри

  
(підпис) Є.О. Гіда  
(прізвище, ініціали)

**Розробники:**

**Карпенко Микола Іванович**, кандидат юридичних наук, доцент

## 1. Опис навчальної дисципліни

**Мова навчання:** *українська*

**Статус дисципліни:** *вибіркова дисципліна загальної підготовки*

**Передумови вивчення навчальної дисципліни:** У сучасних умовах роль юридичної компаративістики полягає у забезпеченні взаємодії та співпраці представників різних правових культур, забезпеченні зближення національних законодавств та однакового вирішення юридичних справ, запобіганню порушенню політичних прав людини та громадянина. Однією з важливих галузей знань, якими повноцінно повинен володіти майбутній фахівець у сфері права є вивчення норм, що регулюють міжнародні правові зв'язки у сфері порівняльного права. Навчальна дисципліна «Юридична компаративістика» пов'язана з навчальними дисциплінами: «Теорія держави і права», «Конституційне право зарубіжних держав», «Міжнародне право», «Міжнародне приватне право».

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни «Юридична компаративістика» є: теоретичні та методологічні аспекти юридичної компаративістики, зокрема, загальні принципи та закономірності виникнення, становлення і розвитку національних правових систем та їх об'єднань у порівняльному аспекті, в т. ч. закономірності розвитку національних правових систем і їх об'єднань у правові сім'ї (кола, типи); методологічні проблеми порівняння національного права із зарубіжним та міжнародним правом; питання історико-порівняльного вивчення права та його антропологічної обумовленості.

**Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.** На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин 4 кредитів ECTS

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою** викладання навчальної дисципліни "Юридична компаративістика" є формування у слухачів знань щодо філософських, теоретичних та методологічних засад наукового осмислення правової дійсності в умовах її глобалізації, інтеграції національних правових систем, поглиблення в певних сферах суспільного життя самотності вітчизняного права, а також навички та вміння їх адаптації стосовно предметів та завдань конкретних порівняльно-правових наукових досліджень.

Досягнення поставленої мети зумовлюється необхідністю вирішення наступних **завдань**:

- пізнання правових явищ в різних державах і культурах;
- розуміння особливостей порівняльно-правового аналізу окремих об'єктів порівняльного правознавства;
- засвоєння наукових відомостей про якісні характеристики зарубіжного права та можливості їх використання у вітчизняній юридичній практиці;
- усвідомлення витоків правових явищ в зарубіжних системах права та виявлення тенденцій їх розвитку, чітка орієнтація у розробці способів гармонізації та зближення сучасних правових систем;
- досягнення глибшого розуміння тих явищ і процесів, які відбуваються у вітчизняній правовій системі, з метою більш ефективного, з врахування позитивного зарубіжного досвіду, вирішення існуючих в ній проблем;
- вироблення елементарних умінь і навичок експрес-аналізу національних правових систем окремих країн.

## 3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Юридична компаративістика» забезпечує набуття здобувачами освіти компетентностей:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі права при здійсненні професійної діяльності.
Загальні компетентності	<p>ЗК02. Здатність навчатися, засвоювати набуті знання в предметній області та інтегрувати їх з уже наявними.</p> <p>ЗК03. Здатність здійснювати пошук, аналізувати та узагальнювати інформацію з різних джерел.</p> <p>ЗК07. Володіння навичками ділового спілкування рідною та іноземною мовами на високому професійному рівні, знання та розуміння наукової правничої термінології.</p> <p>ЗК09. Здатність до здійснення дослідницької діяльності, вміння обирати оптимальні методи дослідження, обробляти результати досліджень, аналізувати їх.</p>
Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (визначені стандартом вищої освіти спеціальності)	<p>СК02. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.</p> <p>СК05. Вміння використовувати правила, прийоми і засоби підготовки, розгляду, прийняття та оприлюднення нормативно-правових, правозастосовних та інтерпретаційних актів.</p> <p>СК06. Знання основних першоджерел та сучасної філософської літератури з правових питань.</p> <p>СК08. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації для вирішення професійних і наукових завдань в сфері права.</p> <p>СК09. Уміння працювати з міжнародними документами.</p>

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

**знати:**

- основні характеристики юридичної компаративістики, в т.ч. його структуру, історію та сучасні напрями розвитку;
- основні концептуальні теорії та ідеї у сфері юридичної компаративістики, в т.ч. концептуальні позиції та творчі здобутки провідних вітчизняних науковців;
- властивості методології юридичної компаративістики, її генезу, структуру, зв'язки з іншими юридичними та соціально-гуманітарними науками загалом, перспективи розвитку;
- філософські та теоретичні засади юридичної компаративістики, методологічні підходи до праворозуміння, властиві юридичним наукам різних країн, особливості формування національної правової доктрини;
- поняття, структуру компаративних наукових знань, їх співвідношення з нормативним і практичним правовим знанням, а також з іншими формами знання права;
- властивості, класифікації методів юридичної компаративістики, особливості адаптації загальнонаукових та інших методів щодо специфіки правових явищ правових систем різних країн;
- правила, прийоми вибору, аналізу та оцінки об'єктів порівняльно-правових досліджень;
- види, предмет, особливості галузевих та інших порівняльно-правових досліджень;

**вміти:**

- працювати з науковою та методичною літературою, нормативними джерелами та критично оцінювати їх;
- аналізувати властивості окремих юридичних наукових дисциплін, що здійснюють порівняльно-правові дослідження, визначати їх місце в структурі юридичної науки, зв'язки з іншими юридичними та соціально-гуманітарними науковими дисциплінами, виокремлювати предмет компаративної складової юридичної наукової дисципліни, визначати перспективи її розвитку;
- виокремлювати особливості методології конкретних порівняльно-правових досліджень, відрізняти методи предметних досліджень та методи побудови юридичних компаративних наукових знань, визначати можливості, шляхи та механізми застосування методів юридичних наук інших країн;

- виокремлювати, аналізувати філософські та теоретичні засади юридичної компаративістики певної країни, адаптувати їх стосовно конкретних вітчизняних юридичних компаративних досліджень, визначати їх необхідність та достатність;

- аналізувати предметні наукові знання юридичних компаративних дисциплін, відрізняти їх від інших видів правових та соціально-гуманітарних знань, класифікувати за різними критеріями, визначати їх необхідність та доцільність для проведення певних юридичних наукових досліджень;

- розрізняти, виокремлювати, обирати необхідні та достатні загальні, філософські, загальнонаукові, частково-наукові та спеціальні методи конкретних юридичних компаративних наукових досліджень, адаптувати їх стосовно особливостей предмету та завдань власного дослідження.

- аргументовано відстоювати свої погляди, брати участь у дискусії з метою пошуку наукової істини;

- на практиці користуватися набутими теоретичними знаннями і практичними навичками, застосовувати теоретичні положення для оптимального вирішення творчих та розв'язання професійних завдань.

#### Програмні результати навчання:

<b>Програмні результати навчання за спеціальністю (визначені стандартом вищої освіти)</b>	ПР01. Знати і розуміти природу етичних стандартів професії юриста та вміти діяти на їх основі. ПР03. Демонструвати здатність навчатися, засвоювати набуті знання в предметній області та інтегрувати їх з уже наявними. ПР05. Здійснювати пошук, аналізувати та узагальнювати інформацію з різних джерел. ПР06. Демонструвати знання основних першоджерел та сучасної філософської літератури з правових питань. ПР18. Вміти працювати з міжнародними документами.
<b>Програмні результати навчання за вибіркоким блоком (визначені стандартом вищої освіти)</b>	ПР1.1. Використовувати сучасні методи компаративістики для вивчення різних галузей, підгалузей права та міжгалузевих інститутів.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем .	пз	ла б.	с.р		л	сем .	пз	ла б.	с.р
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
<b>Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади юридичної компаративістики</b>												
<b>Тема 1.</b> Історія юридичної компаративістики	12	2	2	-	-	8	12	0,5	0,5	-	-	11
<b>Тема 2.</b> Теорія юридичної компаративістики	18	2	6	-	-	10	18	0,5	1,5	-	-	16
<b>Тема 3.</b> Методологія юридичної компаративістики	19	3	6	-	-	10	19	0,75	1,5	-	-	16,75
<b>Тема 4.</b> Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень	26	4	6	-	-	16	26	1	1,5	-	-	23,5

<b>Разом за змістовим модулем 1</b>	75	11	20	-	-	44	75	2,75	5	-	-	67,25
<b>Змістовий модуль 2. Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів</b>												
<b>Тема 5.</b> Порівняльно-правові дослідження національних правових систем	10	2	-	-	-	8	10	0,5	-	-	-	9,5
<b>Тема 6.</b> Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей	8	2	-	-	-	6	8	0,5	-	-	-	7,5
<b>Тема 7.</b> Характеристика основних правових сімей сучасності	10	2	-	-	-	8	10	0,5	-	-	-	9,5
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	28	6	-	-	-	22	28	1,5	-	-	-	26,5
<b>Змістовний модуль 3. Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів</b>												
<b>Тема 8.</b> Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем	10	2	-	-	-	8	10	0,5	-	-	-	9,5
<b>Тема 9.</b> Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу	7	1	-	-	-	6	7	0,25	-	-	-	6,75
<b>Разом за змістовим модулем 3</b>	17	3	-	-	-	14	17	0,75	-	-	-	16,25
<b>Усього годин</b>	<b>120</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>80</b>	<b>120</b>	<b>5</b>	<b>5</b>			<b>110</b>

### 5. Зміст програми навчальної дисципліни

#### *Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади юридичної компаративістики*

##### **Тема 1. Історія юридичної компаративістики.**

Застосування порівняльних досліджень в період античності та середньовіччя. Роль італійських, німецьких та французьких університетів XVIV-XVIII ст. у забезпеченні передумов становлення юридичної компаративістики. Загальні тенденції сучасних компаративістських досліджень. Концепції порівняльного правознавства. Значення французького і англійського товариств порівняльного законодавства у становленні науки порівняльного правознавства. Основні положення 1 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1990, Париж. Основні положення 2 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1924, Гаага. Основні положення 3 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1932, Афіни.

##### **Тема 2. Теорія порівняльного правознавства.**

Порівняльне правознавство як один із методів юриспруденції. Порівняльне правознавство як юридична наука. Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна. Предмет юридичної компаративістики. Об'єкти порівняльно-правових досліджень. Сфера застосування порівняльно-правових досліджень. Принципи порівняльного правознавства. Функції юридичної компаративістики. Взаємовплив порівняльного правознавства з іншими юридичними науками.

##### **Тема 3. Методологія юридичної компаративістики.**

Поняття методології юридичної компаративістики. Система методів юридичної компаративістики. Класифікації методів, які використовуються при проведенні порівняльно-правових досліджень. Об'єкти порівняльно-правових досліджень. Сутність системного підходу до порівняльно-правового дослідження. Основні прояви порівняння як логічної пізнавальної операції. Загальні вимоги щодо аналізу об'єктів. Критерії, за якими здійснюється аналіз об'єктів

дослідження. Методика порівняльно правового дослідження законодавства. Рівні порівняльно-правових досліджень.

#### **Тема 4. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень.**

Роль порівняльного правознавства у виявленні переваг та недоліків та доведенні відносності юридичних концепцій. Правила здійснення порівняльно-правового аналізу правового вчення. Найбільш поширені помилки при здійсненні порівняльного дослідження юридичної концепції. Способи оформлення результатів порівняльно-правового дослідження правового вчення.

### **Змістовий модуль 2. Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів**

#### **Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем.**

Поняття правової системи як елемента суспільної системи. Характеристика елементів національної правової системи. Ознаки національної правової системи. Співвідношення категорій «національна правова система» і «система права». Багатоманітність визначень поняття «національна правова система». Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень структури національної правової системи. Методологічне значення правової системи. Методика дослідження національних правових систем.

#### **Тема 6. Порівняльно-правові дослідження правових сімей.**

Сутність категорії «правова сім'я». Класифікація національних правових систем в правові сім'ї згідно з французькою школою юридичної компаративістики. Підходи німецьких компаративістів до об'єднання національних правових систем в «правові кола». Джерела (форми) права як юридична категорія і критерій формування правових сімей. Ієрархія джерел права в різних правових сім'ях. Співвідношення звичаю і права в різних правових сім'ях. Роль законодавства як джерела права правових сімей.

**Тема 7. Характеристика основних правових сімей сучасності.** Характеристика становлення романо-германської сім'ї права. Поняття рецепції римського права. Шляхи поширення елементів романо-германської сім'ї права поза межі континентальної Європи. Специфічні риси сім'ї континентального права. Наявність публічної та приватної складових в системі романо-германського права. Поняття англоамериканської сім'ї права. Сутність системи загального права. Поняття та призначення права справедливості. Відмінність ролі статутного права в Англії та США. Судова практика або судовий прецедент як один з основних джерел англо-американської правової сім'ї. Виникнення суду присяжних та його роль у формуванні англійського права. Історія виникнення та основні джерела мусульманського права. Система джерел традиційної сім'ї права.

### **Змістовий модуль 3. Основні напрями порівняльно-правових досліджень сутності та тенденцій взаємовпливу міжнародного та внутрішньодержавного права**

#### **Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем.**

Поняття правових інтеграційних процесів. Сучасні Тенденції правової інтеграції на сучасному етапі розвитку світового співтовариства. Характеристика способів подолання юридичних колізій в правових системах різних держав. Зміст основних напрямів погодженого правового розвитку, їх співвідношення. Роль типових ( модельних) законів в забезпеченні інтеграції правових систем держав-учасниць СНД. Державна політика щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Етапи, механізм та форми забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

#### **Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу.**

Характеристика теорій співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Сутність взаємного впливу міжнародної і національних правових систем. Проблеми забезпечення

відповідності положень національних законодавств міжнародно-правовим стандартам. Методичні рекомендації щодо здійснення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права. Специфіка порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права. Критерії порівняльно-правового аналізу співвідношення внутрішньодержавного і міжнародного права.

### **Підсумковий модульний контроль**

#### **Залік**

### **6. Теми лекцій**

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Історія юридичної компаративістики	2	0,5
2	Теорія юридичної компаративістики	2	0,5
3	Методологія юридичної компаративістики	3	0,75
4	Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень	4	1
5	Порівняльно-правові дослідження національних правових систем	2	0,5
6	Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей	2	0,5
7	Характеристика основних правових сімей сучасності	2	0,5
8	Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем	2	0,5
9	Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу	1	0,25
<b>Усього годин</b>		<b>20</b>	<b>5</b>

### **7. Теми практичних занять**

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено	-	-
<b>Усього годин</b>		<b>-</b>	<b>-</b>

### **8. Теми семінарських занять**

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Історія юридичної компаративістики	2	0,5
2	Теорія юридичної компаративістики	6	1,5
3	Методологія юридичної компаративістики	6	1,5
4	Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень	6	1,5
5	Порівняльно-правові дослідження національних правових систем	-	-
6	Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей	-	-
7	Характеристика основних правових сімей сучасності	-	-
8	Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем	-	-
9	Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу	-	-
<b>Усього годин</b>		<b>20</b>	<b>5</b>



### **Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади юридичної компаративістики**

#### **Тема 1. Історія юридичної компаративістики.**

1. Застосування порівняльних досліджень в період античності та середньовіччя.
2. Роль італійських, німецьких та французьких університетів XVІV-XVІІІ ст. у забезпеченні передумов становлення юридичної компаративістики.
3. Загальні тенденції сучасних компаративістських досліджень.
4. Концепції порівняльного правознавства.

#### **Тема 2. Теорія порівняльного правознавства.**

1. Порівняльне правознавство як один із методів юриспруденції.
2. Порівняльне правознавство як юридична наука.
3. Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна.
4. Предмет юридичної компаративістики.
5. Об'єкти порівняльно-правових досліджень.

#### **Тема 3. Методологія юридичної компаративістики.**

1. Поняття методології юридичної компаративістики.
2. Система методів юридичної компаративістики.
3. Класифікації методів, які використовуються при проведенні порівняльно-правових досліджень.
4. Об'єкти порівняльно-правових досліджень.
5. Сутність системного підходу до порівняльно-правового дослідження.

#### **Тема 4. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень.**

1. Роль порівняльного правознавства у виявленні переваг та недоліків та доведенні відносності юридичних концепцій.
2. Правила здійснення порівняльно-правового аналізу правового вчення.

### **9. Самостійна робота**

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Історія юридичної компаративістики	8	11
2	Теорія юридичної компаративістики	10	16
3	Методологія юридичної компаративістики	10	16,75
4	Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень	16	23,5
5	Порівняльно-правові дослідження національних правових систем	8	9,5
6	Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей	6	7,5
7	Характеристика основних правових сімей сучасності	8	9,5
8	Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем	8	9,5
9	Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу	6	6,75
<b>Усього годин</b>		<b>80</b>	<b>110</b>

#### **Тема 1. Історія юридичної компаративістики.**

1. Значення французького і англійського товариств порівняльного законодавства у становленні науки порівняльного правознавства.
2. Основні положення 1 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1990, Париж.
3. Основні положення 2 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1924, Гаага.
4. Основні положення 3 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1932, Афіни.

#### **Тема 2. Теорія порівняльного правознавства.**

1. Сфера застосування порівняльно-правових досліджень.
2. Принципи порівняльного правознавства.

3. Функції юридичної компаративістики.
4. Взаємовплив порівняльного правознавства з іншими юридичними науками.

### **Тема 3. Методологія юридичної компаративістики.**

1. Основні прояви порівняння як логічної пізнавальної операції.
2. Загальні вимоги щодо аналізу об'єктів.
3. Критерії, за якими здійснюється аналіз об'єктів дослідження.
4. Методика порівняльно-правового дослідження законодавства.
5. Рівні порівняльно-правових досліджень.

### **Тема 4. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень.**

1. Найбільш поширені помилки при здійсненні порівняльного дослідження юридичної концепції.
2. Способи оформлення результатів порівняльно-правового дослідження правового вчення.

### **Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем**

1. Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень структури національної правової системи.
2. Методологічне значення правової системи.
3. Методика дослідження національних правових систем.

### **Тема 6. Порівняльно-правові дослідження правових сімей.**

1. Джерела (форми) права як юридична категорія і критерій формування правових сімей.
2. Ієрархія джерел права в різних правових сім'ях.
3. Співвідношення звичаю і права в різних правових сім'ях.
4. Роль законодавства як джерела права правових сімей.

### **Тема 7. Характеристика основних правових сімей сучасності.**

1. Сутність системи загального права.
2. Поняття та призначення права справедливості.
3. Відмінність ролі статутного права в Англії та США.
4. Судова практика або судовий прецедент як один з основних джерел англо-американської правової сім'ї.
5. Виникнення суду присяжних та його роль у формуванні англійського права.
6. Історія виникнення та основні джерела мусульманського права.
7. Система джерел традиційної сім'ї права.

### ***Змістовий модуль 3. Основні напрями порівняльно-правових досліджень сутності та тенденцій взаємовпливу міжнародного та внутрішньодержавного права***

### **Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем.**

1. Роль типових ( модельних) законів в забезпеченні інтеграції правових систем держав-учасниць СНД.
2. Державна політика щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.
3. Етапи, механізм та форми забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

### **Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу.**

1. Методичні рекомендації щодо здійснення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.
2. Специфіка порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та

національного права.

3. Критерії порівняльно-правового аналізу співвідношення внутрішньодержавного і міжнародного права.

### **КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ**

1. Предмет і структура навчального курсу.
2. Актуальність запровадження курсу.
3. Історія юридичної компаративістики.
4. Етапи виникнення, становлення та розвитку юридичної компаративістики як юридичної науки.
5. Сучасний стан розвитку юридичної компаративістики.
6. Складові юридичної компаративістики як юридичної науки.
7. Функції юридичної компаративістики.
8. Мережа суб'єктів компаративістських наукових досліджень.
9. Методологія юридичної компаративістики.
10. Класифікації методів, які використовуються при проведенні порівняльно-правових досліджень.
11. Типові помилки порівняльно-правових досліджень.
12. Методика порівняльно-правових досліджень законодавства.
13. Мета та шляхи використання результатів порівняльно-правових досліджень законодавства.
14. Загальна організація порівняльно-правових досліджень.
15. Правові вчення як об'єкт порівняльно-правового дослідження.
16. Вимоги до визначення об'єкту дослідження правового вчення.
17. Уявлення, ідеї, принципи, ідеології, концепції, доктрини, вчення, теорії.
18. Структура та основні компоненти систем правових наукових знань.
19. Основні компоненти правової наукової системи знань.
20. Структура галузевих та спеціальних систем правових наукових знань.
21. Загальна характеристики об'єднань правових вчень.
22. Критерії класифікації правових систем наукових знань.
23. Типи об'єднань вчень.
24. Критерії порівняння або об'єднання правових систем наукових знань.
25. Можливості порівняльно-правового аналізу правових вчень.
26. Історія та сучасний стан досліджень правових сімей.
27. Огляд підстав об'єднання правових систем у правові сім'ї.
28. Сучасні підходи до класифікації національних правових систем.
29. Правова сім'я: поняття та критерії класифікації.
30. Загальна характеристика правової сім'ї.
31. Підстави об'єднання правових систем у правові сім'ї.
32. Джерела права.
33. Структура права. Історичні шляхи виникнення і розвитку.
34. Загальна характеристика порівняльно-правових досліджень національних правових систем.
35. Необхідність компаративістських досліджень національних правових систем.
36. Співвідношення досліджень правових сімей та національних правових систем.
37. Методологічне значення правової системи.
38. Методика дослідження національних правових систем.
39. Основні положення принципу системності.
40. Етапи здійснення системного дослідження.
41. Модельні законодавчі акти.
42. Уніфікація правових норм.
43. Загальна характеристика проблем співвідношення міжнародного і національного права.
44. Структура міжнародного права та процеси створення світового правопорядку.
45. Реалізація норм міжнародного права у національному праві.
46. Методичні рекомендації щодо проведення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.

47. Формально-юридичні показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів.
48. Юридіко-змістовні (юридіко-соціальні) показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів.
49. Загальна характеристика галузевих та прикладних порівняльно-прикладних досліджень.
50. Правова система України: загальна характеристика, структура, характеристика елементів.
51. Романо – германська правова сім'я та правова система України.
52. Критерії визначення меж та можливостей запровадження результатів порівняльно-правових досліджень у правову систему України.
53. Результати та процедури запровадження досвіду розвитку сучасних правових систем у різних галузях права України, інших елементах її правової системи.
54. Північноєвропейська ( скандинавська ) група правових систем.
55. Правові системи країн Латинської Америки.
56. Правова система Японії.
57. Правова система Англії.
58. Правова система США.
59. Правова сім'я релігійного і традиційного права.
60. Мусульманське право.

## **10. Індивідуальні завдання**

Підготувати доповідь з дослідження співвідношення звичаю і права в різних правових сім'ях.

Для закріплення теоретичних знань і практичних навичок з дисципліни здобувачі вищої освіти зобов'язані протягом семестру виконати і до початку екзаменаційної сесії індивідуальну контрольну роботу.

Контрольне завдання видається індивідуально кожному здобувачу вищої освіти з метою перевірити засвоєння теоретичної частини навчальної дисципліни та набуття практичних навичок у вирішенні поставлених задач.

Завдання на контрольну роботу видаються здобувачам вищої освіти відразу ж після прочитання настановних лекцій з дисципліни.

Виконується завдання на аркушах формату А4 на комп'ютері або рукописно з дотриманням вимог нормоконтролю до оформлення матеріалу.

Вимоги нормоконтролю до оформлення матеріалу: робота повинна бути виконана технічно і літературно грамотно: надрукована (або написана) на одній стороні аркуша формату А4; за рукописним способом пояснювальну записку виконують з розрахунку 30-35 рядків на сторінці, за машинним способом шрифтом 14 з міжрядковим інтервалом 1,5; текст слід писати, дотримуючись наступних розмірів полів: лівий – 30 мм, верхній та нижній – 20 мм, правий – 10 мм; всі лінії, букви, цифри і знаки повинні бути одного кольору (чорного, фіолетового або синього) абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту пояснювальної записки і дорівнювати п'яти знакам; сторінки нумерують арабськими цифрами і проставляють в правому верхньому кутку; ілюстрації і таблиці слід розташовувати в роботі безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці; назва таблиці або рисунка повинна бути короткою і відображати його зміст, і пишеться з великої букви. В кінці назви таблиці або рисунка крапка не ставиться.

Титульний аркуш включається в загальну нумерацію сторінок записки але номер сторінки не проставляється.

## **11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання**

### ***Контроль знань здобувачів вищої освіти***

Контроль та оцінювання теоретичних знань та практичних навичок здобувачів вищої освіти протягом вивчення дисципліни відбувається за результатами тестування, розв'язання розрахунково-аналітичних завдань, обговорення конкретних ситуацій, а також у процесі контролю самостійної роботи.

Робоча програма передбачає застосування трьох форм контролю знань здобувачів вищої освіти:

- *поточний контроль* проводиться за кожною темою шляхом тестування, перевірки індивідуальних та колективних завдань, обговорення конкретних ситуацій, перевірки завдань для самостійної роботи, кожне з яких оцінюється за відповідними критеріями у балах.
- *модульний контроль* проводиться за певним блоком тем шляхом тестування, виконання контрольної роботи.
- *підсумковий контроль*. Формою підсумкового контролю є екзамен.

### ***Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти***

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти враховується їх наступне ранжиювання:

*I рівень знань.* Здобувач вищої освіти володіє усім обсягом навчального матеріалу на теоретично-репродуктивному рівні.

*II рівень знань.* Здобувач вищої освіти володіє повним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами.

*III рівень знань.* Здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює власні думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань аудиторної і самостійної роботи.

### **Порядок переведення оцінок у систему ЄКТС**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

## **12. Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання**

У процесі вивчення дисципліни «Юридична компаративістика» викладачем використовуються поточний та підсумковий контроль знань (опитування, контрольні та індивідуальні завдання, тестування тощо), презентації, залік (усний або письмовий).

## **13. Методичне забезпечення**

1. Робоча програма дисципліни.
2. Конспект лекцій дисципліни.
3. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.

## 14. Рекомендована література

### *Нормативно-правові акти*

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06 листопада 1991 р. № 1798-XII (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 6 - ст. 56.
2. Європейська Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950 № 995\_004 [Електронний ресурс] // [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004)
3. Загальна декларація прав людини. - К.: Укр. Правнича Фундація. Вид-во Право. 1995. - 12 с.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2005. - № 35-36, № 37. - ст. 446.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=80731-10>.
6. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - № 30. - Ст. 141.
7. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11 липня 2003 року № 1129-IV (із змінами та доповненнями) // Офіційний вісник України. - 2003. - № 33. - Ст.1767.
8. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960 р. № 1001-05. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1001-05&c=1>.
9. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права. - К.: Укр. Правнича Фундація. Вид-во Право, 1995. - 40 с.
10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 24. - Ст. 170.
11. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року № 586-XIV (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 20-21. - Ст.190.
12. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 07 липня 2010 р. № 2453-VI (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 41, / № 41-42; № 43; № 44-45 /. - ст. 529.
13. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону Закон України від 22 червня 2000 року № 1835-III (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - №40. - Ст.338.
14. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618 - IV (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2004,— № 40, / 40-42 /. - ст. 492.

### *Підручники та посібники*

15. Административное право зарубежных стран. Учебное пособие. - М.: Издательство "Спарк", 1996. – 229 с.
16. Арановский К.В. Курс лекций по государственному праву зарубежных стран. Сравнительное государствоведение. - Владивосток, 1996. – 447 с.
17. Бехруз Х. Порівняльне правознавство : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Х. Бехруз ; Одеська національна юридична академія. - О. : Фенікс, 2009. - 464 с.
18. Бойко І. С. Порівняльне правознавство : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. за напрямом підготовки "Право"] / І. С. Бойко ; Одеська національна

- морська академія. - О. : ОНМА, 2008. - 116 с.
19. Голяк Л. В. Порівняльне правознавство : Курс лекцій / Л. В. Голяк [и др.] ; Міжрегіональна академія управління персоналом. - К. : МАУП, 2004. - 200 с.
  20. Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія. - К.: ВІРА-Р; Дакор., 2000. – 506 с.
  21. Дмитрієв А.І., Шепель А.О. Порівняльне правознавство: Навчальний посібник / Відп. редактор В.Н. Денисов. - К., 2003. – 184 с.
  22. Европейское право: Учебник для вузов / Под общ. ред. д. ю. н., проф. Л. М. Энтина. – М.: Норма, 2004. – 720 с.
  23. Звеков В.П. Международное частное право: Курс лекций. – М.: Изд. группа НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – 686 с.
  24. Ильин Ю.Д. История и право Европейского союза. - Харьков, 1998. – 156 с.
  25. История государства и права зарубежных стран: В 2-х т. Учебник для вузов. 2-е изд., стер./ Под ред. проф. Краше-нинниковой Н.А. и проф. Жидкова О.А. — М.: НОРМА (Изда-тельская группа "НОРМА-ИНФРА". — 2001. — Т. 1. — 624 с.; Т. 2. — 712 с.
  26. История современной зарубежной философии: компаративистский подход: для высш. шк. / А. С. Колесников и др.; Отв. ред. М. Я. Корнеев. - Спб.: Лань, 1997. - 480с.
  27. Кодекс України про адміністративні правопорушення : наук.-практ. комент. / Р. А. Калюжний [та ін.]. - К. : Правова єдність, всеукр. асоціація видавців, 2010. - 683 с.
  28. Конституции государств Восточной Европы. Учебное и справочное пособие / Отв. ред. Д.А. Ковачев. – М.: Издательская группа АНФРА. М- НОРМА, 1996. – 8 с.
  29. Кресін О. В. Порівняльне правознавство: вітчизняні та зарубіжні спеціалізовані центри дослідження і викладання : Довідник / О. В. Кресін; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. - К. : Інститут держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2005. - 192 с.
  30. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково - практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с., 664 с.
  31. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 193 с.
  32. Кудрявцев В.Н. Проблемы сравнительного правоведения. -М., 1993. – 119 с.
  33. Лукашин Є.В. Порівняльне конституційне право: Навчальний посібник для студ. вузів / Є.В. Лукашин; Рівненський ін-т слов'янознавства Київського слов'янського ун-ту. Кафедра міжнародної інформації. – Рівне, 1998. – 203 с.
  34. Марченко М.Н. Курс сравнительного правоведения. - М.: ООО "Городец- издат", 2002. – 1068 с.
  35. Марченко М.Н. Правовые системы современного мира. - М., 2001. – 394 с.
  36. Марченко М.Н. Сравнительное правоведение. Общая часть. М., 2001. – 185 с.
  37. Международное частное право: Учебное пособие / (Сост. Д.В. Задахайло). – Х.: Фирма «Консум», 1998. – 752 с.
  38. Молдован В.В. Порівняльне кримінально – процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: Навч. посіб. / В.В. Молдован, А.В. Молдован; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 399 с.
  39. Мусульманское право. – М., 1984. – 145 с.
  40. Науково – практичний коментар «Цивільного процесуального кодексу України». Станом на 01.01.2012 р./ За заг. ред. Богатиря В.В. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2012. – 752 с.
  41. Науково – практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / за заг. ред. І.Х. Темкіжева. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 720 с.
  42. Осаке К. Сравнительное правоведение в схемах: Общая и особенная часть. – М.: Юристъ, 2000. – 256 с.
  43. Очерки сравнительного права (Сборник) / Под. ред. В.А. Туманова. – М.: Прогресс, 1981. – 256 с.
  44. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / Ю. С.

- Шемшученко [та ін.] ; ред. Н. М. Оніщенко ; Інститут законодавства Верховної Ради України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. - К. : Парламентське видавництво, 2008. - 488 с.
45. Порівняльне правознавство : навч. посіб. / О. О. Погрібний [та ін.] ; заг. ред. О. Н. Ярмиш ; Харківський національний ун-т внутрішніх справ. - Х. : ХНУВС, 2006. - 296 с.
  46. Порівняльне правознавство : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [С. П. Погребняк та ін.] ; за заг. ред. акад. О. В. Петришина ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - Х. : Право, 2011. - 271 с. : табл.
  47. Порівняльне правознавство: антологія української компаративістики XIX - XX століть / ред. О. В. Кресін ; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького, Офіс координатора програм Організації з безпеки і співробітництва в Європі в Україні, Українська асоціація порівняльного правознавства. - К. : Логос, 2008. - 414 с.
  48. Порівняльне правознавство: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчал. закладів / В.Д. Ткаченко, С.П. Погребняк, Д.В. Лук'янов; За ред.: В.Д. Ткаченка. - Х.: Право, 2003. – 274 с.
  49. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку: зб. наук. ст./ упоряд. О.В. Кресін [та ін.]; голова редкол. Ю.С. Шемшученко [та ін.]; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького, Київський ун-т права, Таврійський національний ун-т ім. В.І. Вернадського. – К.: 2006. – 432 с.
  50. Порівняльне судове право: навч. посіб. / І.Є. Марочкін [та ін.]; ред. І.Є. Марочкін, Л.М. Москвич; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х.: Право, 2008. – 112 с.
  51. Порівняльне трудове право: Навч. посібник / Б.С. Беззуб [та ін.]; ред. А.С. Мацко; Міжрегіональна академія управління персоналом. – К.: МАУП, 2005. – 176 с.
  52. Правова система України: теорія і практика. – К., 1993. – 552 с.
  53. Правовые системы стран мира. Энциклопедический словарь / Отв. ред. А.Я. Сухарев. – М., 2000. – 832 с.
  54. Решетников Ф.М. Правовые системы стран мира. Справочник. – М.: Юридическая литература, 1993. – 254 с.
  55. Ситар І. М. Порівняльне правознавство: основні категорії : навч.-метод, посібник /І. М. Ситар, О. Л. Чорнобай ; Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. - Л. : [ЛьвДУВС], 2009. - 175 с.
  56. Скаун О.Ф. Геория государства и права. - Харьков: Консум, 2002. – 693 с.
  57. Скаун О.Ф. Правова система – держави, суспільства, регіону, світу? (щодо базових категорій порівняльного правознавства): [лекція] / О.Ф. Скаун; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Харківський національний ун-т внутрішніх справ, та ін. – К.; Х.; Сімф.: Логос, 2008. – 31 с.
  58. Сравнительное конституционное право. - М.: Издательская фирма "Манускрипт", 1996. – 729 с.
  59. Сравнительное правоведение: Сб. статей (под ред. В.А. Туманова. - М.: Прогресс, 1978. – 247 с.
  60. Старинський М. В. Порівняльне банківське право / М. В. Старинський; Національний банк України, Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : ВВП "Мрія-1" ЛТД, 2004. - 168 с.
  61. Теліпко В.Е. Науково – практичний коментар Господарського процесуального кодексу України: станом на 1 груд. 2010 р. / В.Е. Теліпко; за ред. Притики Юрія Дмитровича, д-ра юрид. наук, проф., заст. Міністра юстиції України. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 608 с.
  62. Тихомиров Ю.А. Курс сравнительного правоведения. - М.: Издательство НОРМА, 1996. – 432 с.
  63. Тункин Г.И. Теория международного права / Под общ. ред. Л.Н. Шестакова. – М., 2000. – 416 с.



64. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження. Науково – методичний посібник. – К., 2000. – 339 с.
65. Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.
66. Фридмэн Л. Введение в американское право. – М.: Издательская группа «Прогресс» «Универс», 1993. – 286 с.
67. Хрестоматия по исламу. – М., 1994. – 238 с.
68. Цвайгерт К., Кетц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. Т.1.-М., 1995. – 480 с.
69. Чиркин В.М. Основы сравнительного государственного права. - М.: Издательский дом «Артикул», 1997. – 352 с.
70. Чиркин В.М. Элементы сравнительного государственного права. - М.: Институт государства и права РАН, 1994. – 133 с.
71. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2004. – 11 с.
72. Юридична енциклопедія. Т. 1 – 6. / За ред. Ю.С. Шемшученка та ін. – Київ: Видавництво «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 2000 – 2004.
73. **Юридична компаративістика : навч. посіб. / А.М. Кучук, Ю.С. Завгородня. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. – 112 с.**
74. **Юридична компаративістика : навч. посіб. / І. М. Жаровська, В. С. Канцір; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів, 2015. - 195 с. - Бібліогр.: с. 191-195.**

### *Монографії*

75. Авдеева О.А. История формирования научного понимания права. - Иркутск, 1996. – 41с.
76. Андреев М.Д. Теория как форма организации научного знания. - М.: Наука, 1979. – 303 с.
77. Аннерс З. История европейского права. - М., 1994. – 398 с.
78. Ансель М. Методологические проблемы сравнительного права // Очерки сравнительного права / Отв. ред. В.А. Туманов. - М., 1981. – 256 с.
79. Антологія української юридичної думки. /За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Ф. Погорілка, І.Б. Усенка та ін. Т. 1 - 10. - К: Видавничий Дім “Юридична книга”, 2002-2004.
80. Беленький М.С. Иудаизм. - М., 1974. – 240 с.
81. Берман Д. Западная традиция права: эпоха формирования. - М., 1998. – 624 с.
82. Білоус А.О. Політико-правові системи: світ і Україна. -К., 1997. – 200 с.
83. Боботов С.В. Конституционная юстиция (Сравнительный анализ). – М., 1994. – 127 с.
84. Боботов С.В., Жигачев И.Ю. Введение в правовую систему США - М, 1997. – 333 с.
85. Богдановская И.Ю. Прецедентное право. - М., 1993. – 237 с.
86. Вишневский А.А. Каноническое право в Западной Европе. - М., 1994. – 345 с.
87. Гойхбарг А.Г. Сравнительное семейное право. - М., 1927. – 231 с.
88. Давид Р. Основные правовые системы современности. - М.: Прогресс, 1988. – 496 с.
89. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности. - М., 1998. – 396с.
90. Дженкинс З. Английское право. Источники права. Судопроизводство. - М., 1996. – 378 с.
91. Косарев А.И. Англосаксонская и романо-германская формы буржуазного права. - Калинин, 1977. – 64 с.
92. Кросс Р. Прецедент в английском праве. - М., 1985. – 238 с.
93. Мюллерсон Р.А. Соотношение международного и национального права. - М., 1982. – 136 с.

94. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) / О. Л. Копиленко [та ін.] ; наук. ред. Н. М. Оніщенко ; відп. ред. О. В. Зайчук ; Інститут законодавства Верховної Ради України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. - К. : Фенікс, 2007. - 430 с.
95. Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: проблеми методології / О. В. Кресін [та ін.] ; ред. Ю. С. Шемшученко ; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. - К. : [б.в.], 2006. - 256 с.
96. Саидов А.Х. Сравнительное правоведение (Основные правовые системы современности). - М., 2000. - 448 с.
97. Саидов А.Х. Сравнительное правоведение и юридическая география мира - М.: Институт государства и права РАН, 1993. - 143 с.
98. Сучасні системи адвокатури /За ред. О.Д. Святоцького. - К.: Право України, 1993. - 176 с.
99. Сучасні системи вищої освіти: порівняльний аналіз для України.-К.,1997. - 290 с.
100. Сюкияйнен Л.Р. Мусульманское право: вопросы теории и практики. — М., 1986. — 254 с.
101. Сюкияйнен Л.Р. Шариат и мусульманско-правовая культура. - М., 1997. — 44 с.
102. Телушкин Р. Еврейский мир. Важнейшие знания о еврейском народе, его истории и религии. - М., 1998. - 574 с.
103. Тилле А.А. Социалистическое сравнительное правоведение. - М.: Юридическая литература, 1975. - 206 с.
104. Тилле А.А., Швеков Г.В. Сравнительный метод в юридических дисциплинах. - М.: Юридическая литература, 1978. - 200 с.
105. Шніцер М. Порівняння економічних систем. - К., 1997. - 519 с.
106. Ющик О.І. Правова реформа: загальне поняття, проблеми здійснення в Україні. - К., 1997. - 192 с.

#### *Автореферати дисертацій*

107. Акрам Трад Аль-Фаїз. Відповідальність за хабарництво за кримінальним законодавством Йорданії і України (порівняльно-правове дослідження): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Акрам Трад Аль-Фаїз; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2002. — 16 с.
108. Анакіна Т.М. Судовий прецедент у праві Європейського Союзу: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Т.М. Анакіна; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2008. — 19 с.
109. Байдусі Мохаммед А М Кримінальна відповідальність за шахрайство за законодавством Єгипту, Йорданії, України (порівняльно-правове дослідження): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Мохаммед А. М. Байдусі; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2007. — 16 с.
110. Белов Д.М. Порівняльно-правовий аналіз інституту президентства в Україні та Франції: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Д.М. Белов; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2005. — 20 с.
111. Бигич О.Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / О.Л. Бигич; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2002. — 17 с.
112. Бірюков В.І. Правовий режим іменних пайових цінних паперів за законодавством України і Республіки Польща (порівняльно-правовий аспект): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / В.І. Бірюков; НДІ приватного права і підприємництва Академії правових наук України. — К., 2009. — 20 с.
113. Блюмхардт О. Органи акціонерного товариства (порівняльно-правове дослідження): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Олександр Блюмхардт; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2002. — 19 с.

114. Богдан А. Й. Правове забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції в Україні у контексті вимог законодавства Європейського Союзу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / А. Й. Богдан; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. — Х., 2010. — 20 с.
115. Колесник К.О. Парламентська процедура в зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 / К.О. Колесник; Нац. юрид. академія України ім. Я.Мудрого. — Х., 2003. — 19 с.
116. Краснов Є.В. Основні трудові права: міжнародні стандарти і законодавство України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Є.В. Краснов; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2008. — 20 с.
117. Красноголовець С.В. Кримінальна відповідальність за порушення виборчих та референдних прав громадян в Україні та державах Центральної Європи (порівняльний аналіз на прикладі Польщі, Словаччини, Угорщини, Чехії): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / С.В. Красноголовець; Львів. держ. ун-т внутр. справ. — Л., 2009. — 20 с.
118. Кривцова І.С. Методологічна роль синергетики у порівняльно - правовому пізнанні: автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.01 / І.С. Кривцова; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2008. — 20 с.
119. Крупко Д.І. Відповідальність за хабарництво за кримінальним правом Німеччини, Швейцарії та України (порівняльно-правове дослідження): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Д.І. Крупко; Акад. адвокатури України. — К., 2005. — 20 с.
120. Куцевич М.П. Кримінальна відповідальність за екоцид: міжнародний та національний аспекти: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / М.П. Куцевич; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2007. — 20 с.
121. Лизогуб Я.Г. Кримінальна відповідальність за торгівлю людьми або іншу незаконну угоду щодо передачі людини: порівняльно-правове дослідження: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Я.Г. Лизогуб; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2003. — 20 с.
122. Лисько Т.Д. Кримінальна відповідальність за зґвалтування (порівняльно-правовий аналіз): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Т.Д. Лисько; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2008. — 20 с.
123. Лозінська С.В. Інститут почесних консулів в міжнародному праві та України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / С.В. Лозінська; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2000. — 19 с.
124. Матвійчук Я.В. Кримінальна відповідальність за порушення правил дорожнього руху або експлуатації транспорту (порівняльно-правове дослідження): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Я.В. Матвійчук; Київ. нац. ун-т внутр. справ. — К., 2009. — 22 с.
125. Мішина Н.В. Муніципальне управління в США та в Сполученому Королівстві Великобританії і Північній Ірландії: порівняльно-правове дослідження: Автореф. дис. канд... юрид. наук: 12.00.02 / Н.В. Мішина; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2002. — 20 с.
126. Мішина Н.В. Органи самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02 / Н.В. Мішина; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2010. — 36 с.
127. Молдован А.В. 12.00.09/; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2003 — 21 с.
128. Молдован А.В. Забезпечення обвинуваченому права на захист у кримінальному процесі Федеративної Республіки Німеччини та України (порівняльно-правове дослідження): Автореф. дис... канд. юрид. наук:
129. Мухаммед Абу-Хеджлех. Особливості застосування норм міжнародного права у внутрішньому праві Йорданії і Ізраїлю (порівняльно-правовий аналіз): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Мухаммед Абу-Хеджлех; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2003. — 17 с.

130. Новохатська Я.В. Правове регулювання майнових відносин подружжя (порівняльно-правовий аспект): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Я.В. Новохатська; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2006. — 20 с.
131. Нонко А.В. Податки в Україні та в державах-членах Європейського Союзу: порівняльно-правовий аналіз: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / А.В. Нонко; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. — К., 2005, — 16 с.
132. Обмеження прав і свобод у кримінальному судочинстві України та держав англо-американської правової системи в контексті міжнародних стандартів: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Т.В. Садова; Київ, нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2009. — 16 с.
133. Омар Мухаммед Мусса Ісмаїл. Обставини, що виключають злочинність діяння, у кримінальному праві України та Йорданії: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Омар Мухаммед Мусса Ісмаїл; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2003. — 19 с.
134. Пихтін М.П. Організаційно-правові основи діяльності поліції Швеції (порівняльно-правовий аналіз): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / М.П. Пихтін; Київський національний ун-т внутрішніх справ. — К., 2009. — 19 с.
135. Погрібний С.О. Порівняльно-правовий аналіз інституту володіння у континентальній, англосаксонській та східноєвропейській системах права: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / С.О. Погрібний; Київ, нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2001. — 20 с.
136. Савченко А.В. Порівняльний аналіз кримінального законодавства України та федерального кримінального законодавства Сполучених Штатів Америки: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / А.В. Савченко; Київ, нац. ун-т внутр. справ. — К., 2007. — 36 с.
137. Савченко В.А. Забезпечення прав та законних інтересів суб'єктів кримінального судочинства у досудових стадіях в Україні та Федеративній Республіці Німеччині: порівняльний аспект: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09/ В.А. Савченко; Київ, нац. ун-т внутр. справ. — К., 2008. — 16 с.
138. Сіленко В. В. Кримінальна відповідальність за контрабанду: порівняльно-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / В.В. Сіленко; Київ, нац. ун-т внутр. справ. — К., 2009. — 20 с.
139. Суханова Д.С. Міжнародно-правові та національно-правові презумпції у сфері прав і свобод людини та громадянина: порівняльно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Д.С. Суханова; Міжнар. гуманіт. ун-т. — О., 2010. — 22 с.
140. Тихомиров О.Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні засади : Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.12 / Тихомиров Олександр Деонисович ; Київський національний ун-т внутрішніх справ. - К., 2006. - 35 с.
141. Тодика О.Ю. Вибори в парламенти країн СНД (порівняльно-правовий аспект): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 / О.Ю. Тодика; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2002. — 19 с.
142. Фільштейн В.Л. Організаційно-правові засади діяльності Національної поліції Держави Ізраїль (порівняльно-правовий аналіз): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / В.Л. Фільштейн; Київ, нац. ун-т внутр. справ. — К., 2009. — 20 с.
143. Харченко Г.Г. Правове регулювання діяльності трастових компаній та довірчих товариств: порівняльно-правовий аналіз: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Г.Г. Харченко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2004. — 20 с.
144. Чау Тхі Хань Ван. Земельне законодавство Соціалістичної Республіки В'єтнам і України: порівняльно-правовий аналіз: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Чау Тхі Хань Ван; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2007. — 20 с.
145. Чепель О.Д. Проблема статусу та професіоналізації діяльності депутатів парламенту на сучасному етапі (порівняльно-правове дослідження): автореф. дис...

канд. юрид. наук: 12.00.02 / О.Д. Чепель; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2009. — 20 с.

146. Шуба Б.В. Відповідальність учасників господарського товариства як засіб захисту інтересів його кредиторів (порівняльно-правовий аналіз німецького і українського права): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Б.В. Шуба; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2005. — 20 с.

### *Наукові статті*

147. Бабін Б.В. Міжнародно – правове значення програм Європейського Союзу в контексті вітчизняних євро інтеграційних процесів // Українсько – грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно – правові дослідження». – 2009. - № 1. – с. 42 – 47.
148. Бабін Б.В. Програмне правове регулювання в глобальній діяльності ООН // Юридичний вісник Причорномор'я. 36. наук. праць. – 2011. - № 1. – с. 60 – 74.
149. Биканова М.О. Порівняльно – правовий аналіз системи валютного контролю в Україні та в країнах центральної Європи // Науковий журнал «Право і безпека». – 2010. - № 5 (37). – с. 5 – 9.
150. Гайова О.В. Закон у сучасному континентальному праві: порівняльно – правові аспекти. [Електронний ресурс] // Електронне фахове видання «Часопис Академії адвокатури України». – 2011. - № 1 (10). – с. 01 – 06. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Chaa/2011-1/11govppa.pdf>.
151. Гнатовський М. Концепція «європейського правового простору» в контексті проблем європейської інтеграції // Право України. – 2003. - № 1. – с. 133 – 135.
152. Гороховська О.В. Смертна кара як вид покарання в країнах Європи: законодавче оформлення та практика застосування. // «Право та державне управління». 36. наук. праць. – 2011. - № 1 – с. 110 – 112.
163. Денисов В.Н. К критике буржуазных концепций сравнительного правоведения // Современная буржуазная политико-правовая идеология (Критический анализ). – К.: Наукова думка, 1985. – с. 158 – 188.
153. Денисов С. Ф. Сучасна молодіжна злочинність у Німеччині та в Україні: порівняльно-кримінологічний огляд // Науковий журнал «Право і безпека». - 2010. - № 3 (35). - с. 10-19.
154. Дудар С.К. Гармонізація законодавства: проблеми визначення поняття // Держава і право: 36. наук.праць. Юридичні і політичні науки. - 2001. - № 13. -с.11-16.
155. Железняк Н. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу // Право України. - 2004. - № 11. - с.140-143.
156. Журавський В.С. Етапи гармонізації законодавства України із європейським законодавством // Держава і право: 36. наук.праць. Юридичні і політичні науки. - 2002. - № 16. - с.399-401.
157. Зуєва В.О. Методологія політичної регіоналістики: уроки XX століття і шляхи у XXI століття // Держава і право: 36. наук, праць. Юридичні і політичні науки. - 2002. - № 16. - с.481-487.
158. Кагадій М.І. Поняття та елементи правової системи // Право України. - 2004. -№ 12. -с.32-36.
159. Київцев О. В. Сучасне міжнародне право: проблеми ефективності системи через призму джерел міжнародного права // Науковий журнал «Право і безпека». - 2010. - № 2 (34). - с. 11-16.
160. Коваль В. Створення конституції Європейського Союзу: рго еї сопіга // Право України. - 2003. - № 02. - с. 145-147.
161. Ковальова О. Зближення законодавства Європейського Союзу з правовими системами держав-кандидатів на вступ до ЄС // Право України. -2003. - № 09. -с.138-142.

162. Ковальчук І.В. Правові аспекти адаптації податкового законодавства України до законодавства Європейського Союзу // Українсько-грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно-правові дослідження». - 2009. - № 2. - с. 102-106.
163. Кравцова Т., Кравцов О. Історія створення і функціонування федерального бюро розслідувань СІЛА // Науковий журнал «Право і безпека». - 2010. - № 4 (36). - с. 14-19.
164. Кравченко О. Порівняльно-правова характеристика контрабанди за кримінальним законодавством України та законодавством інших держав // Право України. - 2009. - № 11. - с. 152-156.
165. Кравчук І. Адаптація права України до права Європейського Союзу: цілі, етапи, пріоритети // Право України. - 2004. - № 10. - с. 132-135.
166. Мірошніченко М.І. Методологічні передумови класифікації правової системи України // Право України. - 2003. - № 11. - с.33-36.
167. Музика О. А. Адаптація до законодавства ЄС і порівняльне правознавство у галузі прямих податків // Юридична Україна. - 2004. - № 07. - с.38-43.
168. **Назимко Е. Компаративистский метод исследования института наказания. Юридична Україна. Київ: Правник. 2017. - 11 с.**
169. Ничка Ю.В. Межі європейської міжнародної та національної правотворчості: загальнотеоретична характеристика. [Електронний ресурс] // Електронне фахове видання «Часопис Академії адвокатури
170. Ониськів М. Глобалізація і правотворення // Право України. – 2002. - №9 – с. 10 – 14.
171. Онищенко О.А. Міжнародно – правова регламентація співробітництва держав ЄС у сфері боротьби зі злочинністю. // «Право та державне управління». Зб. наук. праць. – 2011. - № 1. – с. 117 – 123.
172. Онищук О.О. Деякі питання компаративістики у сфері запобігання та протидії корупції // Юридичний вісник Причорномор'я. Зб. наук. праць. – 2011. - № 2. – с. 174 – 184.
173. Оніщенко Н.М. До питання про співвідношення категорій «юридична компаративістика», «порівняльне правознавство» та «правові системи сучасності» // Українсько – грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно – правові дослідження». – 2009. - № 1. – с. 18 – 22.
174. **Павліченко Є.В. Дослідження теоретичної сутності компаративістики в юриспруденції // Правовий часопис Донбасу № 4 (65) 2018. – с. 70-75.**
175. Перерва Ю.М. Розгляд законопроектів парламентами зарубіжних країн // Науковий журнал «Право і безпека». – 2010. - № 4 (36). – с. 20 – 24.
176. Петрова Л.В. Гештальттеорія як метод сучасної західної юриспруденції // Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – 2002. – № 15. – с. 3 – 8.
177. Притченко Р.С. Судебное нормотворчество: опыт западных правовых систем // Українсько – грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно – правові дослідження». – 2009. - № 2. – с. 20 – 24.
178. Савчук В.О., Гаврилюк В.Б. Вибірчі системи республіки Польща та Україна: практика, перспективи // Українсько – грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно – правові дослідження». – 2009. - № 2. – с. 96 – 101.
179. Садовская О.Н. Место правовых систем Италии и Украины среди правовых систем мира // Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – 2001. - № 13. – с. 16 – 20.
180. Сікорський О.П. Проблеми становлення Державної міграційної служби України в аспекті європейської інтеграції // Науковий журнал «Право і безпека». – 2010. № 1 (33). – с. 15 – 19.
181. Чернецька О.В., Шилінгов В.С. Юридична компаративістика як самостійна юридична наукова дисципліна // Українсько – грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно – правові дослідження». – 2009. - № 1. – с. 23 – 28.
182. Шемшученко Ю. Теоретичні проблеми гармонізації законодавства України з європейським правом // Вісник Академії правових наук України. – 2004. - № 03 (38). –

с. 106 – 112.

183. Яковюк І. Державний суверенітет національних держав у складі Європейського Союзу: проблеми визначення // Вісник Академії правових наук України. – 2004. – № 03 (38). – с. 114 – 126.
184. Ямковий В.І. Впровадження судового прецеденту як необхідний елемент гармонізації законодавства України з європейськими правовими системами // Українсько – грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно – правові дослідження». – 2009. - № 2. – с. 25 – 30.

## 16. Інформаційні ресурси

1. Електронні бази законодавства України: Інфодиск: „Законодавство України” (нормативно-правова база українською мовою – понад 80 000 документів); ЛИГА: ЗАКОН; Нормативні акти України (НАУ); Парус-Консультант; Юрист + Закон.
2. Верховна Рада України – [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua) ; <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
3. Президент України – [http:// www.president.gov.ua](http://www.president.gov.ua)
4. Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
5. Конституційний суд України – [http:// www.ccu.gov.ua](http://www.ccu.gov.ua)
6. Верховний суд України – [http:// www.scourt.gov.ua](http://www.scourt.gov.ua)
7. Вищий адміністративний суд України - [http:// www.vasu.gov.ua](http://www.vasu.gov.ua)
8. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – [http:// www.ombudsman.kiev.ua](http://www.ombudsman.kiev.ua)
9. Міністерство освіти і науки України – [http:// www.mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua)
10. Міністерство праці та соціальної політики України – [http:// www.mlsp.gov.ua](http://www.mlsp.gov.ua)
11. МОП – [http:// www.ilo.org](http://www.ilo.org).
12. Рада Європи – [http:// www.coe.int](http://www.coe.int)
13. Права людини – [http:// www.humanrights.coe.int](http://www.humanrights.coe.int)
14. Європейський суд з прав людини – [http:// www.echr.coe.int](http://www.echr.coe.int)
15. Український портал практики Європейського суду з прав людини – [http:// www.eurocourt.org.ua](http://www.eurocourt.org.ua)
16. Європейська соціальна хартія – [http:// www.chartesociale.coe.int](http://www.chartesociale.coe.int)
17. Європейський Союз – [http:// europa.eu.int/index-en.htm](http://europa.eu.int/index-en.htm)
18. База законодавства ЄС - EUR-Lex – [http:// europa.eu.int/eur-lex/](http://europa.eu.int/eur-lex/)
19. Богомольний Б.Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : [навч. Посіб.для студ. Мед. Вузів III-IV рівнів акредитації] Б.Р. Богомольний, В.В. Кононенко, П.М. Чуєв.- Електрон. Дані. – Одес. мед університет, 2001. – 1 електрон. опт. диск (CD-R); 12 см. – (Бібліотека студента – медика = **Medical students library : започати. 1999р.**).- Систем. Вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.- Назва з екрана. – **На контейнері назва сер. Парал. Укр., англ.** - ISBN 966-573-216-1.